

1. અમરવેલ પરોપજીવી વનસ્પતિ છે.

જવાબ: અમરવેલ પર્ણ વગરની પીળા રંગની પ્રકાંડવાળી વનસ્પતિ છે. તેમાં હરિતદ્રવ્ય ન હોવાને કારણે પ્રકાશસંશ્લેષણ પ્રક્રિયા કરી શકતી નથી અને પોતે ખોરાક બનાવી શકતી નથી. તે અન્ય મોટા વૃક્ષની શાખાઓ અને ડાળીઓ પર પીળા રંગની પાતળી દોરીની માફક વીંટળાયેલી રહે છે. તે વૃક્ષના ભાગોમાંથી પોષક તત્વો ચૂસી પોષણ મેળવે છે. આથી અમરવેલ પરોપજીવી વનસ્પતિ છે.

2. પરાવલંબી સજીવો.

* સ્વાવલંબી સજીવો: જે સજીવો કુદરતમાંથી મળતા સરળ પદાર્થોમાંથી પોતનો ખોરાક જાતે બનાવે છે તે સજીવોને સ્વાવલંબી સજીવો કહે છે.

દ.ત., લીલી વનસ્પતિ.

લીલી વનસ્પતિનાં પર્ણોમાં હરિતદ્રવ્ય હોય છે. તેઓ સૂર્યપ્રકાશ અને હરિતદ્રવ્યની હાજરીમાં હવામાંનો કાર્બન ડાયોક્સાઈડ

અને મૂળે ચૂસેલા પાણીની મદદથી પર્ણોમાં પોતાના ખોરાક સ્વરૂપે બનાવે છે. આ પ્રક્રિયાને પ્રકાશસંશ્લેષણ કહે છે. આમ , લીલી વનસ્પતિ સ્વાવલંબી છે.

* પરાવલંબી સજીવો: હરિતદ્રવ્ય ધરાવતા ન હોય તેવા સજીવો પોતનો ખોરાક જાતે બનાવી શકતા નથી. આથી તેઓ સીધો કે આડકતરી રીતે વનસ્પતિ પર આધાર રાખે છે. આવા સજીવોને પરાવલંબી કે પરપોષી સજીવો કહે છે. મનુષ્ય અને પ્રાણીઓ પરાવલંબી સજીવો છે.

કળશપર્ણ હરિતદ્રવ્ય ધરાવે છે છતાં તે કીટકોનું ભક્ષણ કરે છે તેને આંશિક પરપોષી કહી શકાય. અમરવેલ હરિતદ્રવ્ય ધરાવતી નથી. તે અન્ય વનસ્પતિ પર રહી તેનો તૈયાર કરેલો ખોરાક શોષી લે છે. તેને પરોપજીવી વનસ્પતિ કહે છે. ફૂગ પણ

હરિતદ્રવ્ય ધરાવતી નથી. તે મૃત અને સડતા પદાર્થોમાંથી પોષણ મેળવે છે. આથી ફૂગને મૃતોપજીવી વનસ્પતિ કહે છે. આમ , પરોપજીવી વનસ્પતિ અને મૃતોપજીવી વનસ્પતિ પોતે ખોરાક બનાવતી ન હોવાથી તેઓ પણ એક રીતે પરાવલંબી સજીવો છે.

૩. કીટાહારી વનસ્પતિ વિશે માહિતી આપો. જવાબ: કેટલીક વનસ્પતિઓ છે કે જે કીટકોનો શિકાર કરીને તેનું પાચન કરી શકે છે. આ પ્રકારે પોષણ મેળવેલી વનસ્પતિને કીટહારી વનસ્પતિ કહે છે. કળશપર્ણ, વિનસ મક્ષીપાસ , ફ્રોસેરા વગેરે કીટાહારી વનસ્પતિ છે. તેમના છોડ પર ખાસ પ્રકારની રચના હોય છે. ત્યાં કીટક જાય એટલે ફસાઈ જાય છે અને છૂટી શકતું નથી. કીટહારી વનસ્પતિ તે કીટકનું પાચન કરી તેમાંથી પોષક તત્વો મેળવે છે. આવી વનસ્પતિને લીલાં પર્ણો હોય છે. તે પ્રકાશસંશ્લેષણ દ્વારા ખોરાક પણ બનાવે છે. પરંતુ તે જ્યાં ઊગી છે ત્યાંથી તેને પૂરતાં

પોષક તત્વો મળતાં નથી. આથી તેની પૂર્તિ કરવા તે કીટકોનું ભક્ષણ કરે છે.

કળશપર્ણમાં પર્ણ કળશ (ધડા) જેવી રચનામાં ફેરવાઈ જાય છે. પર્ણનો અગ્રભાગ ઢાંકણ જેવી રચના બનાવે છે , જે કળશના મુખનો ભાગ ખોલી કે બંધ કરી શકે છે. કળશની અંદર વાળ જેવી રચના આવેલી હોય છે , જ્યારે કીટક અંદર પ્રવેશે છે ત્યારે ઢાંકણ બંધ થઈ જાય છે અને કીટક વાળમાં ફસાઈ જાય છે. કળશ દ્વારા પાચક ઉત્સેચકના સ્રાવથી કીટકનું પાચન થાય છે. આ રીતે કળશપર્ણ કીટકનું પાચન થાય છે. આ રીતે કળશપર્ણ કીટકનું ભક્ષણ કરે છે.

